

Otázky praktického života
aneb cesty k pozitivní a jasné mysli

1 Hledání svého Já

1.1 „Kde jsem se tu vzal/a?“

1.2 „Co je?“

1.3 „Proč?“

1.4 „Proč zrovna já?“

1.5 „Za co?“

1.6 „Už zase?“

1.7 „No a co?“

1.8 „Co jsem to jen udělal/a?“

1.9 „Kde se to ve mně vzalo?“

1.10 „Co?“

1.11 „Co mám dělat?“

1.12 „Co s tím?“

2 Vztahy na úrovni našeho Vyššího Já

2.1 „Kde ses tady vzal?“

2.2 „Co chceš?“

2.3 „Co za to?“

2.4 „Jak se máš?“

2.5 „Co děláš?“

2.6 „Co je nového?“

2.7 „Děláš si legraci?“

2.8 „Mám nebo nemám...?“

2.9 „Proč ne?“

3 Sjednocení v Přítomnosti Já Jsem

3.1 „Pane Bože!?“

3.2 „Kde domov můj?“

3.3 „Kdo jsem?“

1.1 „Kde jsem se tu vzal/a?“

Zvykli jsme si přemýšlet duálně: odkud jsem přišel a kam jdu? I tyhle dvě otázky můžeme zařadit do tabulky nejrůznějších protikladů: minulost a budoucnost, žena a muž, fantazie a logika, příroda a společnost. Stejně jako jsme si zvykli na tuhle dvojnost, tak jsme přivykli i posuzování a odsuzování jedné ze stran misky vah. Tím došlo k převážení, narušení rovnováhy, jež svoji harmonii hledá v tom, co nazýváme rozpory, hádky, absurdnost, krize.

Naše zvyky chování a myšlení nás podporují v tom, abychom se orientovali na budoucnost, tím ale opomíjíme své kořeny, abychom upřednostňovali mužství, tím ale popíráme druhou polovinu lidské bytosti, abychom se řídili logikou, čímž se ochuzujeme o svůj „druhý mozek“, abychom se uspokojili vývojem techniky a naší civilizace, ovšem na úkor vývoje Země. Je na místě si tedy položit otázku: je chování a myšlení, jež jsem dříve přijal, užitečné?

Vždyť proč bychom nemohli spíše uvažovat v jednotnosti, trojnosti, čtvernosti, sedmerosti, devaterosti... na místo duality, dvojnosti? Každá z těchto úrovní má svoji hodnotu. Pro člověka mají ale hodnotu jedině tehdy, když přijímá všechny úrovně, tedy neupřednostňuje jednu z nich, nýbrž v nich nachází soulad a rovnováhu. Skutečnost, že se řídíme dualitou, má své historické opodstatnění a sehrála v našem vývoji jistou roli. Nenacházíme se ale v jiné době, v jiné části vývoje a není už naprosto zřetelné, nakolik si naší jednostrannou dualitou házíme klacky pod nohy?

Otázka „Kde jsem se tu vzal/a?“ ale zůstává. Ukázali jsme si mezi tím, že původ naší existence je stejně důležitý jako záměr naší existence, minulost jako budoucnost, kořeny jako plody. Vzpomínám si, jak jsem si jednou s pocitem tíhy, jako bych nesl celý svět, stoupl před zrcadlo a koukal do očí. Sledoval fantastickou barvu jednotlivých tyčinek a za chvíli se ztratil ve dvou černých tečkách. Co to je? Jak můžu pozorovat něco tak dokonalého a přitom se cítit mizerně?

Později, když jsem začal skládat kamínky do mozaiky mého poznání, mi otázka „Kde jsem se tu vzal/a?“ připomínala spíše mé bezvědomí. Žiji kouzelný život a přeci toho tak málo o něm a o sobě vím. Snad by řešením bylo odhlédnutí-prohlédnutí od-do dočasné mizérie? Podobně jako dualita je pro nás zcela neúčinná, je-li jednostranná, tak stejně naše tápání a hledání je beznadějně, dokud jsme uzavřeni ve svém omezeném světě. Řešení musí přijít na všech úrovních. Spojením všech úrovní. Pak teprve budeme moct otevřít libovolná dvířka. Třeba to, že nemůžeme najít klíč k jednomu dveřím nám říká, že máme klíč od jiných. V tom pokojíku za nimi je potřeba uklidit a možná, že je tam nějaký další klíč.

Způsob, jakým si tuhle otázku pokládáme, má zabarvení nejrůznějších odstínů, skrývající v sobě podtext: zcela jasnou zprávu, v níž stojí, kde hledat náš „klíč“. Lítost, sebelítost, zklamání, skleslost, úzkostlivost, beznadějnost, našťvanost, útočnost a další a další zprávy. To jsou jen pomocníci nabízející řešení.

Mě osobně naplňuje ona dokonalost, kterou jsem tehdy viděl ve svých očích a dnes ji vídávám v lidech a v přírodě kolem sebe. Dává mi sílu nepodlehnout různým vlivům a postupně hledat vnitřní harmonii. Dává mi vědomí smysluplnosti a poslání. Jsem teď docela rád, že se můžu soustředit na přítomnost, na ten jeden věčný okamžik.

Vím, že když se občas poohlédnu, zeptám se, odkud to jsem a kam to jdu, tak se mi dostanou odpovědi v podobě různých evolučních teorií a hvězdných domovů duší. Časem se odpovědi prohlubují, ale zároveň plodí nové otázky. Cesta, jak dosáhnout plného vědomí a jak najít přesně „tu“ odpověď pro mě, je soustředit se dovnitř sama sebe a na přítomný okamžik. Aneb tady a teď. Ale ne zase tak doslova, neboť vědomí přeci není duální. Je to spíše jenom to Jedno.

1.2 „Co je?“

Otázka „Co je?“ má v sobě zvláštní kouzlo. Když jsem jednoho dne zjistil, že řada lidí kolem mě naprosto univerzálně používá tuto otázku, nedalo mi to, abych nezačal pozorovat, proč tak činí a proč jim jejich podvědomí tak často podsouvá tuhle otázku. Sám jsem přitom nevěděl, jak správně odpovědět. Neboť co chce druhý slyšet, jak to mám vědět, když to neví on sám? Naštěstí jsme bytosti obdařené city a intuicí, takže si tyto otázky můžeme snadno zodpovědět.

City jsou zhuštěné informace-energie. Stačí se jím otevřít, přijmout je a pozorovat. Jít cestou intuice, a pak logicky postupovat dál a dál až přečteme nové poselství.

Jeden čas jsem zlehčoval odpověď na otázku „Co je?“ tím, že jsem se s úsměvem podivil, jak ten druhý je hloubavý. Řekl jsem mu, že je vlastně obdivuhodné, jak filosofické a hluboké otázky klade. Vždyť „Co je?“ se ptá po samotných základech bytí, po ontologické povaze života. Co je to ten život? Ta otázka směřuje k jádru života a snaží se rozšifrovat jeho tajné kódy.

Když jsem se v minulosti uzavřel sám do sebe, řadu věcí odmítal, místo pozorování spíše posuzoval či odsuzoval, tak jako bych se vyřadil z životního procesu, z řádu Země, z dokonalosti bytí. Stal se ze mě vyvržený a omezený jedinec. Ať byla má motivace jakákoliv, situace byla už neúnosná. Dosáhl jsem přitom přesně toho, co je pro dnešní způsob chování a myšlení typické, je tím egoismus neboli sobectví.

Velice mě překvapilo, když jsem zjistil, že latinský výraz „ego“ znamená „já“. Vždyť na jáství není nic špatného, naopak jediné prostřednictvím já se člověk může uvědomit a spojit s vyšším já. A stejně tak se pro naši kolektivní a vyšší identitu užívá „já“, nikoliv „ty“ „on/ona/ono“, „my“ či „vy“. Tak proč má egoismus-sobectví takový podtext a v čem se sobectví liší od jáství?

Opět se dostáváme k oblíbeným tématům: jednostrannost a upřednostňování jedné úrovně před druhou. Egoismus-sobectví je totiž jednostranností a upřednostňováním našeho vědomí, našeho částečného uvědomění, na úkor podvědomí a nadvědomí. Člověk ve stavu sobectví se uzavírá do malé místnůstky a odmítá slyšet hlasy sebe sama, hlasy svého podvědomí, a brání se vyššímu chápání a intuitivním vhledům, svému nadvědomí.

U otázky „Co je?“ jsem vypožadoval, že lidé kladoucí ji bezděčně jako svou univerzální otázku docela často volají z místnůstky svého malého já. Často tak činí jen ze zvyku, protože se tomu kdysi naučili. Často se to týká jen části jejich bytosti. Často jsou vlastně líní, protože než aby chvíli pozorovali, tak honem položí svou univerzální otázku. Snad ale vždycky se tak ptají z vlastní nevědomosti, neuvědomují si kořeny této prosté otázky: „Co je?“ Co jiného pak člověk může udělat, než hledat důvtipnou odpověď s podtextem naděje, že druhého z jeho spánku jemně probudí.

Otázky typu „Co je?“ mají ale ještě jednu úlohu: člověk je použije dříve, než by mohl pozorovat, vnímat své okolí, vydat se sám na cestu poznání. Na druhou stranu svojí otázkou často vyruší chod myšlenek toho druhého. Jako by do něj strčil a narušoval tak jeho rovnováhu jen proto, aby on sám se nepřevážil a ustál danou situaci zdánlivé prázdnoty, nejasnosti či zmatenosti.

Ještě dneska jsou na některých místech zachovány původní způsoby chování, jež nedovolují vyrušit myšlenky toho druhého. Neboť jsou posvátné. Onemocnět, příliš se vzrušit, přesekávat chod své mysli vždycky představují nerovnováhu naší bytosti. Podobně jako když máme někoho probudit z jeho spánku, můžeme tak učinit jemně a ohleduplně, stejně jako jím můžeme zasloumat. Můžeme se k sobě chovat ohleduplně a s posvátností. Nejprve je ale potřeba, abychom ocenili sami sebe, abychom docenili rovnováhu. A pak přijde rovnováha a harmonie i do světa kolem nás.

1.3 „Proč?“

Vzpomínám si, jak jsem dával do internetového vyhledavače slůvko „proč“ a očekával odpovědi, myšlenky a věci, jež by vyřešily moji úzkost. Mou existenciální ohraničenost a nevědomost. Proč se tohle všechno děje? Proč tady jsem? Proč se takhle cítím? Proč, proč, proč? Přitom tato otázka směřuje do samého nitra naší bytosti. Jako ostrý šíp prolétá k jádru našich otázek a k problému, jež řešíme.

Jestliže jednou vyslovíme „Proč?“, tak se ocitneme ve víru informací a noříme se hlouběji a hlouběji, odhalujeme jednu vrstvu za druhou a docházíme k původnímu zdroji, k prvotní příčině. Také ale časem zjišťujeme, že „proč“ je duální, že má svého partnera. Příčina a účel se doplňují. Dokud budeme toužit po něčem, budeme také vytvářet záměry, abychom toho dosáhli.

Dneska nás naše společnost doslova učí neustále něco chtít, za něčím jít, něco potřebovat. Když od těchto rad na chvíli odhlédneme, tak zjistíme, jak málo hmotných věcí skutečně potřebujeme. Staneme se dobrovolně skromní a získáme zvláštní lehkost bytí, volnost pro naši duši, neboť jí nabídneme prostor seberealizace a její energii můžeme využít daleko více smysluplněji. Jaký je tedy rozdíl mezi „chtěním“ všech těch nadbytečných hmotných věcí či duševních schopností a skutečnou touhou po seberealizaci a naplnění? Že by jedno životu odporovalo a druhé život podporovalo?

Možná v tomto skrytém „odporu k životu“ tkví prvotní pocit, jenž vyústí v otázku „Proč?“. Člověk, dokud nedosáhne dokonalého, přirozeného a plného otevření vědomí, si může neustále klást jednu otázku za druhou, ptát se po příčinách věcí. Vždy otevře další a další téma. Myslím však, že k takovému tázání život určen nebyl. Vždyť dokonce život odpovídá na naše otázky zcela automaticky: vše je dokonalé, smysluplné a na svém místě. Záleží na kolik jsme otevření životu my, abychom jej vyslyšeli.

Je také rozdíl, zda se ptáme „Proč?“ s klidem a s toužebným očekáváním, anebo s neukojitelnou chtivostí. První způsob tázání je v podstatě jen nasměrováním naší pozornosti na jev či bytost, jež nás zaujala. Jdu po cestě a ucítím krásnou vůni, hledám příčinu a nalézám půvabné květy. Pečuji o zahradu a pozoruji, že té samé rostlině se na jednom místě vede lépe a na jiném hůře, hledám příčinu a nacházím vztahy mezi jednotlivými druhy rostlin, složením půdy a konkrétním místem.

Zajímavé také je, že když jdu po příčině věci, naleznu i záměr, s nímž ona věc byla stvořena. Když se tak příčina a účel potkají, rodí se z nich nové uvědomění. Podobně jako když se potká žena a muž, rodí se dítě.

Z toho také plyne jistá odpovědnost za svá „proč“. Skutečně se potřebuji tázat? Jsem upřímný? Jednám v souladu s životem? Dříve než položíme „proč“ je nutné mít čisté úmysly a jasnou mysl. Mít uklizeno na svém stole a probudit v sobě touhu k životu a jeho naplnění, touhu k našemu vědomí. Na druhou stranu, pokud naše touha není upřímná, otázka „Proč?“ nám přinese zvláštní pocity, které nejdříve ukazují, co je potřeba vyřešit, co uklidnit, co vyjasnit. Dříve než můžeme postoupit k jasnému vědomí, je třeba projasnit sebe sama, abychom vůbec byli schopni pochopit.

Že by tedy v tomhle našem „bordelaření“ byla příčina toho, proč filosofie dnes poztrácí své původní poslání? Proč používáme odcizený pojem filosofie, na místo „Lásky k Moudrosti“, jakožto upřímné touhy prodchnuté energií Lásky odkrývající dokonalost stvoření a jeho jasnou Moudrost?

1.4 „Proč zrovna já?“

Jako by se člověk před životem schovával. Budoval si vlastní ulitu, svoji skrýš, do níž nikdo nepronikne, a kdyby přeci ano, tak jejíž taje se nikomu jinému neodhalí. Svůj vlastní svět. A pak když se ze skrýše vyplížíme, život nás čapne za krk a hodí do toho skutečného světa, jenž se řídí zákony Země a Vesmíru a v němž jsme se kdysi – docela chvilku před tím, než jsme se ponořili do našeho pozemského spánku – rozhodli pro život, lásku a tvoření. A tahle ruka života, co nás čapla, nám taky před nos strká úkoly a otázky, co volají po splnění a zodpovězení.

Jenomže když jsme se pro tenhle život rozhodli, tak není ta ruka života vlastně mou prodlouženou rukou? Nejsm to já sám, kdo je zcela a dokonale zodpovědný za tuhle situaci a kdo ji také naplňuje smysluplností? Dříve než ale člověk přijme odpovědnost, než se postaví sám za sebe a začne přijímat dary tohoto života a stvoření – dary lidského těla stejně jako dary ducha -, si často pokládá otázku „Proč zrovna já?“ a časem taky „Zase já?“.

Nedávno, když jsem tak tápal v mém malém iluzorním světě, jsem si vytáhnul kartičku s poselstvím: Před tím, než jsi se narodil, rozhodl jsi se, že budeš šířit lásku. Je to tak jednoduché a prosté a přitom vcelku namáhavé cvičení. Změnit vnitřní postoj a žít takovým způsobem života, aby energie Lásky byla přítomná v našem Srdci, aby nás bytost Lásky mohla v našem každodenním životě provázet.

Člověk když pak řeší, co si má se životem počít: co dělat, jak se zachovat, pro co se rozhodnout, co s tím, když mě to zrovna potkalo, tak tento láskyplný bod v našem nitru a přítomnost energie lásky kolem nás může dodat potřebné důvěry a síly, abychom se rozhodli a udělali správný krok. Tatam jsou pak nekonečné logické úvahy, trýznící svou nejednoznačností. Otevrou se totiž dvířka k našemu nadvědomí a k nám proudí pocity, naplněné poselstvím, dávající nám odpověď na naši otázku.

I v otázce „Proč zrovna já?“ je skryté sobectví, totiž uzavření se před skutečným světem do své malé krabice od bot, do našeho soukromého umělého světa. Je totiž rozdíl mezi tím, když za „svůj svět“ chápeme něco zcela odlišného od světa, jež všichni sdílíme. Taková bytost ve „svém světě“ se totiž vyděluje, straní se a přitom vnímá, jak se mu cosi vzdaluje, ztrácí. Naše individualita-jáství a jedinečnost tkví v tom, že každá bytost se na svět dívá prostřednictvím svých zkušeností, vědomostí. Vidí svět svým vlastním jedinečným způsobem, avšak svět je pro všechny stejný. Poznáme to u přírodních a vesmírných zákonů, jejichž neznalost nás neomlouvá a jež působí tak jako tak.

Když dokážeme otevřít své vědomí, sdílet náš společný svět, pak se také vytrácí otázka „Proč zrovna já?“. Intuitivně začínáme chápat, proč se to či ono v našem životě vyskytuje. Čím jsme to způsobili a k čemu nám to je. Hlavně se z našeho malého já schovaného v krabici stává opět vyšší já, radující se ze všech úrovní života, přijímající život a konečně také tvořící život.

1.5 „Za co?“

Otázka „Za co?“ aneb „Co jsem komu udělal/a?“ je docela pořouchlá. Představte si člověka, jenž hází bumerangem a zneklidňuje se, když se za chvíli bumerang vrátí a praští jej. Co takhle člověk, co se týdny nemyje, a pak se diví, jak podivně na něj reaguje okolí? Ale i naopak: proč se lidé diví, když kolem sebe šíří úsměvy a radost, že je pak okolí chová v úctě a lásce? Proč nám přijde tak divné, že nás druzí oceňují, když v nich spatřujeme jejich vyšší já?

Zákon karmy, zákon příčiny a účinku, zákon akce a reakce, zákon zachování energie. To je ten jeden a samý zákon, jenž nám říká: jaké energie pošleš do světa, ty se ti také vrátí. Má hluboký smysl to, jak myslíš a jaké myšlenky tvoříš. Proto pozitivní myšlení. Má hluboký smysl, jaká slova používáme, jakými obrazy naši řeč naplňujeme, co stojí za našimi slovy. Proto „čteme mezi řádky“. A stejně tak má hluboký smysl naše chování, naše činy. Proto „jak zaseješ, tak sklídíš“ nebo „oko za oko, zub za zub“ (to popisuje, co se nám vrátí, nikoliv, co bychom měli „vrátit“ my – chytákem v tomhle je, že mi ani nevracíme, ale v každém okamžiku znova vytváříme).

Chovej se k druhým tak, jak chceš aby se chovali oni k tobě. Ale hlavně se tak chovej ty sám k sobě. Miluj bližního svého, ale nejprve miluj sám Sebe a své božské Já. Poznej lidi a věci kolem sebe, ale zejména poznej sám sebe.

Naše činy mají své příčiny a účinky, můžeme je pozorovat v lineárním vidění tak, jak znázorňujeme čas a dějiny našich činů, totiž na přímce. Na úrovni energie našich činů, na úrovni mysli, však při opakování stále stejného vzorce chování se točíme v kruhu. Nejen že se k nám vše vrací, ale ono se to dokonce opakuje a utvrzuje nás tak v bezvýchodnosti situací.

Podobný osud se připisuje Sisyfovi. Poté, co jsem si přečetl příběh, který se váže k Sisyfovi, jsem se podivil, jak lidé mohou používat „sisyfovskou práci“ ve smyslu zbytečné práce. Vždyť i Sisyfos ke svému „trestu“, ke svému „osudu“ došel zcela zaslouženě. Jeho jednostranné rozumové chování, jímž přelstíval lidi kolem sebe, ale především sám sebe, se mu vrátilo. Kruh se uzavřel.

Svůj osud si Sisyfos doslova vysloužil, ale nikoliv v tom smyslu, že by byl vinen, že by zhřešil či se stal obětí svých činů. Takováhle interpretace je už zkreslením a dotyčnému spíše ubírá síl, než aby mu ukázala cestu k pochopení. Pohyb energie je přesně takový, jaký směr mu dáme my. Skutečnost, že jsme nyní dosáhli pochopení a rozhodneme se nasměrovat energii jinam, rozhodneme se myslet a chovat jinak, neznamená, že jsme vinni, hříšní, špatní. Spíše to ukazuje, že jsme na cestě rozpomínání se, že jsme otevřeli další dvířka naší duše a celý život vnímáme stále vědoměji.

A tak když přijmeme naši potřebu rozpomenout se na své vyšší já, tak se ze začarovaného kruhu stane pravotočivá spirála, pozitivní vývoj, a my začneme stoupat ke svému vyššímu já. Dověšením mnohanásobných pohybů ve spirále může být tvar koule – tvar dokonalosti, celistvosti a jednoty. Koule, jež z určitého pohledu zpodobňuje každou buňku našeho vesmíru, totiž atom, skrývající v sobě Absolutno, a z jiného úhlu pohledu koule zpodobňuje bytosti jako Slunce či Země.

„Za co?“ Za moji touhu po lásce a poznání, jež jsem nenaplnil, ale k níž jsem se kdysi rozhodl. „Co jsem komu udělal/a?“ Anebo spíše co jsem udělal sám sobě?

1.6 „Už zase?“

Nevím jak pro vás, pro mě otázka „Už zase?“ znamená nesmírnou radost. Když si něco uvědomím a přijde tato otázka, znamená to, že přichází změna, že jsem pochopil a znovuobjevil další kousek sebe sama. Znamená to, že staré odchází a nové přichází, že život tepe, že mám jedinečnou šanci rozhodnout se.

Někdy už mi ale ani onen úsměv na tváři nepřistane a s podivným klidem přijímám situaci. Přichází totiž něco, co už dlouho pozoruji, co chci změnit, ale co mě stále provází a nedá mi klidu. Jenže, co když tenhle neklid, smutek, nesmíření, nepochopení nejsou jen naší reakcí, ale příznaky hlubších příčin našeho zaseknutí na cestě vývoje.

Často změna do našeho života přijde, když se vědomě rozhodneme. Učiníme-li celou svou bytostí rozhodnutí, stvoříme energie, jež do našeho života přinesou vytouženou změnu. Děti mají takovou sílu rozhodnutí dosud nezkalenou různými vzorci myšlení, předsudky, pochybnostmi, zklamáními. Mají čisté úmysly a jednají s upřímností, která je mnohým dospělým tolik cizí, že děti podezírají, nedůvěřují jim, hledají chyby a přisuzují jim nejrůznější vinu. Přitom se věci mají docela opačně: my potřebujeme mít čisté úmysly podobně jako děti. Děti zase – avšak často podobně jako my – potřebují v klidu v prostoru lásky vystavět své tělo, co nejvíce se rozpomenout na poslání své duše a nabýt svobodné vůli.

Pro takové rozhodnutí ale musí člověk spolupracovat, jak se svým podvědomím, tak i nadvědomím, stejně tak se svými dalšími jemnohmotnými těly, nejen fyzickým tělem. Vždyť naše vědomé vnímání a vnímání fyzického těla představuje přibližně 1 až 5 % našeho celkového vnímání, zbývajících 95 až 99 % patří podvědomí, nadvědomí a dalším jemnohmotným tělům.

Proto dneska řada změn přichází bezděčně, dokonce nečekaně a ve chvílích, kdy už nás dotyčné problémy tolik nepálí. Ale je to právě proto, že už nás nepálí, že jsme se s nimi smířili, že jsme posbírali všechna potřebná pochopení. Stejně tak každá událost v našem životě, každá změna, je záměrná, i když nám souvislost mezi změnou a její příčinou, již jsme zavdali, není zcela jasná. Copak lidé nesní o „něčem“, nepřivolávají do svého života změnu, tedy nevysílají snad do světa moře své energie? A jejich neurčité „něco“ se pak zhmotní ve zcela netušené podobě.

Jednou jsem měl poměrně skleslou náladu: věděl jsem, co můžu dělat, ale nedostávalo se mi potřebné energie, nacházel jsem se v jakémsi bodu nula, s nímž jsem si ale nevěděl rady. Usilovně a cíleně jsem v duchu prosil o radu, o informaci, která by mi ukázala, kde jsem se zasekl. Přemýšlel jsem, jestli tohle poselství, o něž prosím, bude více či méně nápadné, jestli jej zachytím dneska, zítra či za týden? O několik málo hodin později mi jeden blízký člověk z rodiny „nečekaně“ velice emotivně a i na jeho poměry nezvykle důrazně vyčetl některé mé chování. Zvláštní na tom bylo, že jsem byl velice klidný a vnímal toho druhého, a za chvíli mi došla ta souvislost a docvakla pochopení, která jsem potřeboval, abych se hnul z místa.

Mluvíme-li o rozhodnutí, jež je nezbytně spojená s odpovědností a svobodnou vůlí, bylo by na místě položit si otázku „Už zase?“ v trochu jiné formě: „Co to zase děláš/dělá/dělají?“ Abychom my sami mohli činit s plnou odpovědností svobodné rozhodnutí, je bezpodmínečně nutné ponechat svobodnou volbu a odpovědnost za své činy každému člověku. Dokud budeme odsuzovat, posuzovat, vyčítat, zazlívát, kritizovat ostatní lidi, budeme porušovat zákon svobodné volby.

Mně se tak stávalo, že jsem se věnoval druhým lidem, aniž by o moji péči stáli. Oni mě sice tolerovali, ale já přejímal jejich problémy na sebe, díky čemuž mi scházela energie na mou vlastní seberealizaci.

Ať už kvůli sobě, kvůli soužití v rodině či ve společnosti, je nutné nejen se vzájemně tolerovat. Vždyť tolerancí jen připouštíme přítomnost toho druhého. I tak je tolerance nezbytná, abychom přistoupili k respektu vůči druhým, tedy abychom brali ohledy, což znamená vnímat, slyšet, vidět, cítit druhé. Můžeme také naslouchat a uznávat, dokonce chovat k druhým úctu.

Dodržování zákona svobodné vůle však ještě neznámá, že s názorem druhého souhlasíme, že to samé, co je vhodné pro něho, je vhodné i pro nás. Ať už se jedná o porušení zákonů, anebo o osobní seberealizaci, každý máme svoji vlastní cestu poznání.

1.7 „No a co?“

Život má hluboký smysl. Každá myšlenka, jev i věc mají svoji smysluplnost. Dneska je nám řada věcí „jedno“, nemají pro nás význam, nehrají pro nás žádnou roli. Daleko spíše se však věci mají tak, že jsou Jedno, že v každé bytosti a ve všem kolem nás se skrývá božství, tudíž všichni Jedno jsme. Podtext otázky „No a co?“ mi vyznívá jako póza, určité stanovisko, jež nemá hlubšího opodstatnění, ale je pro nás žádoucí, neboť jinak by se zhroutil náš hodnotový systém, myšlenkové koncepce, životní přesvědčení a častokrát bychom tím popřeli vlastní zkušenosti.

Za otázkou „No a co?“ se skrývá studánka, jež je často prázdná, a to jen kvůli tomu, že jsme si ji dříve zaházeli či nechali zaházet odpadky. Naše vědomí je jako studánka, do níž můžeme kdykoliv sáhnout pro vodu, pro pochopení hlubšího významu a širších souvislostí. Ve světle naší mysli pak doslova obživneme prostřednictvím nového uvědomění, stejně jako voda se stane díky slunečním paprskům živou vodou.

Všichni toužíme, vědomě, podvědomě či nadvědomě, po sjednocení, jednotě, celistvosti a sdílení. Jak toho ale můžeme dosáhnout, když vidíme všude kolem chyby, nepovedenost, nedokonalost? Odsuzovali jsme dříve chybná vidění světa, ať toho společenského (odtud všichni podivíni a chorobomyslní), náboženského (pohané a kacíři), vědeckého (pavědci a šarlatáni) či přírodního (plevelové a škůdci). Přitom stačí přijmout existenci druhé bytosti, hledat v ní její vyšší já, objevovat její dokonalost podobně jako se rozpomínáme na tu vlastní.

Pokud zanedbáváme vlastní potřebu jednoty a sdílení, pak tuto potřebu projektujeme do svého okolí. Když ji neuspokojíme ve vnitřním, neviditelném světě, tak alespoň ve vnějším a viditelném. Například touha po pravdě: poté, co si lidé začali uzavírat svůj vnitřní svět před sebou samými a jednostranně jej projektovali do vnějšího světa, začala mít silnou úlohu náboženství. V naší kultuře to je křesťanství, jež si začalo „patentovat“ pravdu, potlačovat tak vývoj svůj a jednotlivých lidí. Ovšem vývoj tohoto typu křesťanství by nebyl možný bez vědomé či podvědomé vůle lidí. Později „patent“ pravdy přešel do rukou evropské vědy.

Cestou víry a rozumu přicházíme k období vědomí, v němž víra a rozum se budou doplňovat, podobně jako žena a muž. Jejich potomkem bude vědomí: vědomí Boha, nejen náboženská víra v Boha či deistické chápání Boha rozumem.

Dokud pácháme násilí sami na sobě, budeme násilím také obklopení, ať v podobě válek, mezinárodních konfliktů, utlačování určité skupiny lidí, anebo v podobě převychovávání a jednostranného zdokonalování dětí ve školách, odlišných jedinců, názorových skupin, menšin, národů či etnik. Stejně tak, dokud nejsme plně zodpovědní sami za sebe, budeme přihlížet nepříznivé politické situaci a životu, jež se vyvíjejí přesně tak, jak nechceme. Dokud si neuvědomíme, co chceme a potřebujeme, k čemu jsme předurčení a co jsme si zvolili, tak se i náš život bude podobat zašpiněné a ucpané studánce. Studánka má obrovský potenciál, jenže kdo ji vyčistí? Ta studánka je mé vědomí, to jsem já. Tedy kdo jiný než já? A kdy jindy, když ne teď?

Nuže, určitě je to všechno Jedno.

1.8. „Co jsem to jen udělal/a?“

„Čo bolo, to bolo...“ V mládí jsem měl rád Černé barony od Miloslava Švandrlíka a další díly této série jsem s nadšením také hltal. Když tak vzpomínám, tak mě spíše oslovoval příběh, životního osudy, rozmanité proplétání života lidí a hledání, tápání některých z nich. Nepřisuzoval jsem obzvláštní hodnotu zmíněnému citátu. Vnímal jsem, že je velice oblíbené. Tahle myšlenka pro mě neměla ale větší váhu než jiné. Naznačuji tím, že naše minulosti, ale i budoucnost, si zaslouží přijmutí a láskyplnost. Žádné podceňování či přeceňování.

Opět jsme u jednostrannosti. Pokud vnímáme některý náš čin s lítostí, s pocitem viny či vlastní hříšnosti, s výčitkami, zazlíváním a vším podobným, pak naši zkušenost naplňujeme velice nízkou energií. Nízkou proto, že tato energie vibruje velice pomalu. Obsahuje minimum energie lásky, a proto se nás drží a nepustí. Jakmile náš čin přijmeme, naučíme se milovat vše, co pocítujeme jako chyby a bolesti, pak nás tíživá minulost, strašící budoucnost, špatné zkušenosti a negativní představy opustí, podobně jako duše zemřelého opouští naši hrubohmotnou úroveň.

Uvědomuji si, že jsem v minulosti udělal řadu věcí, jež bych dneska řešil zcela jinak. Ostýchám se to ale označit za chyby. Neboť tehdy jsem činil s čistým svědomím a čistými úmysly, i když jen s určitou mírou pochopení. Nemíním se za „chyby“ trestat a obviňovat, ale ani se za ně omlouvat a obhajovat je. Vždyť čisté svědomí ještě neznamená jednání v souladu s životem. Míra čistých úmyslů na druhou stranu vcelku předurčuje, nakolik „čisté“ budou naše činy.

Když tedy nebudeme trestat, ani se vmlouvat, pak zbývá jedno: pozorovat a vnímat. Poučit se z našich činů a domýšlet souvislosti, hledat hlubší smysl každé události. Společně se pak vyvíjet k představě našeho vyššího já, abychom s ním později byli za jedno.

„Co jsem to jen udělal/a?“ Kdybychom jen mohli vědět, jaké skutečné dopady naše chování a činy mají, a to ve všech souvislostech, ve světle příčin i důsledků, možná bychom se divili, jak do sebe všechno zapadá. Jak se dokonalost nenechá překvapit a reaguje na každý náš jednostranný počin. Překvapilo mě tak jednou, když jsem si uvědomil, že i násilnou smrt, kterou mi vnímáme jako neštěstí, muselo odsouhlasit, a tedy si zvolit, vyšší já obou dotyčných.

Možná proto se staří myslitelé a filosofové jako Empedoklés či později stoikové zdržovali vnějších emocí. Vždyť jak můžu vědět, z čeho se mám radovat a u čeho raději zpytovat svědomí. Není snad užitečnější žít z Radosti, naše činy naplnit radostí a šířit tak radost do světa, nikoliv tedy čerpat radost ze svých činů?

Když jsem se učil respektovat svobodnou vůli druhých lidí, respektovat věci, jež oni dosud nechápou, zatímco mě jsou jasné, v nichž se učí a z mého hlediska dělají tak „zbytečné chyby“, vcítil jsem se do druhého a představil si část jeho minulosti, jeho východiska a zkušeností. A tam kde jsem nemohl jinak, jsem doplnil teoretickou úvahu: vždyť kdybych znal jeho myšlenky, jeho situaci v rodině, jeho dospívání, dětství, minulé životy... kdybych jej tedy znal tak, jako sebe, copak bych jej mohl omezovat a odsuzovat? Jaký je rozdíl mezi mnou a jím? V podstatě jsme oba Jedním, které si zvolilo různé cesty.

1.9 „Kde se to ve mně vzalo?“

Jedním z náplně meditace je neztotožňování se s tím, co probíhá v naší mysli. Pozorovat myšlenky, chvíli jim naslouchat a vnímat je, zůstat však nezávislý pozorovatel. Stejně jako proudí myšlenky naší mysli, tak našimi ústy procházejí slova, naším tělem pocity a činy. Čím více si jsme vědomi sebe sama a zastáváme roli pozorovatele všeho dění, tím více máme také přehled a kontrolu nad svým životem. Dokážeme jednat s nadhledem a dokonce přesně tak, jak si přejeme.

Kdybychom jen připustili, že existují možnosti, jež svými zkušenostmi nemůžeme doložit, kdybychom důvěřovali svému vyššímu já, jež nám čas od času předloží takovou inspiraci, zřejmě by proces našeho uvědomování si svého myšlení a chování probíhal docela jinak.

Kolik skutečnosti se nachází v pohádkách, v mytologii, legendách, tajných naukách, v obecném podvědomí lidí. V každé kultuře by se našlo dostatek příkladů: asijské bájně létající bojovníci, indiští mistři dokonale ovládající své tělo a mysl, umění egyptských kněží, křesťanských mystiků. Pro nás, z pohledu dnešního myšlení, jsou to příklady extrémní. Ovšem jak nepatrný krůček je mezi odmítavým podivováním a nové možnosti otvírajícím údivem? Stejně tak vzdálené jsou odmítavé názory vůči všemu nekonvenčnímu, co nespadá pod čistě rozumové poznání, a odmítání sebe sama, odmítání prostoru, jež nám má sloužit k tvoření: „Kde se to ve mně vzalo?“

Můžeme si představovat nebo nalhávat, že jsme čistí jako lilie, ale dokud nepoznáme rub i líc mince, její negativní i pozitivní stranou, černou i bílou povahu života, tak jsme stále jednostranní a těžko se nám zachovává rovnováha. Proto některé esoterické školy dříve používali metodu magického zrcadla, jež žákovi sloužila, aby rozpoznal do nejmenších detailů všechny své vlastnosti, důkladně je znal a chápal, uměl s nimi zacházet podle své vůle, buď je ponechat neprojevené, anebo je ztělesnit celou svou bytostí. Vždyť jak chce člověk „bojovat“ - vyrovnat se se zlem, se svojí negativní povahou, když ji nezná? A jak můžeme milovat něco, co neznáme?

Když se nad něčím pozastavujeme a podivujeme se, ptáme se „Kde se to ve mně vzalo?“, nesrovnáváme snad to, nad čím se pozastavujeme, s naší představou, jak by to mělo být a vypadat, s naší naučenou-dogmatickou představou, co je dobré a zlé, co vyhovující a co nikoliv? Jenomže jestli jsme tato kritéria kdysi bezděčně či slepě přijali, nezamysleli a neprocítli, zda jsou pro nás užitečná, zda slouží našemu životu, anebo jiným zájmům, jak můžeme vědět, zda „správná“ jsou ona kritéria, anebo to, co se v nás znenadání vzalo?

V poslední době často používám myšlenku, že „na to nehraji“. I když postupně měním způsob svého myšlení a myšlenkový model, opět a opět dochází k situacím, kdy používám slova, za nimiž se ještě schovávají významy myšlení minulosti. Nechci všechna slova s negativním podtextem vyměnit za nová. Slova – a také myšlenky a naše činy – jsou jen prostředky naší seberealizace. Lze změnit obraz, který se ukládá za daným slovem a využít i to staré a známé.

Než zasadím poslední kamínek do mozaiky mé změny, je docela užitečné odehnat nedorozumění, konflikty a nerovnováhu, pramenící ze starého způsobu myšlení, tím, že si uvědomíme, že už nehrajeme tu hru, co dříve. Život je totiž hra, ať tím, že mnohé záleží na tom, jak se dohodneme a jakou společnou vizi zvolíme, anebo tím, že jsme tvůrci, kteří tvoří zprvu libovolná, ale později závazná pravidla naší hry.

„Kde se to ve mně vzalo?“ Co když nehrajeme jen jednu hru, ale několik najednou. Co když k těmto hrám, z nichž ne všechny slouží našim skutečným potřebám, se přidává ta skutečná a závazná hra – totiž život. Co když jsme zároveň herci, kulisáky, režiséry, scénáristy, umělci a diváky? Co když jsem já tou příčinou, co se ve mně vzalo, a já opět mohu rozhodnout, jak to bude příště?

1.10 „Co?“

V běžných rozhovorech se docela často užívá otázka „Co?“, případně kultivována slůvkem „Prosím?“ či „Co jsi říkal?“. Většinou to znamená, že jsme se přeslechli, pro nepozornost či hluk neslyšeli, někdo ale jednoduše nemůžeme věřit vlastním uším. Nechceme slyšet, neboť to odporuje našemu přesvědčení a systému, jež projektujeme i do vnějšího světa, a tak máme pocit, že se nám bortí svět, když je naše přesvědčení důkladně sledováno či konfrontováno. Na hlubší úrovni naše „Co?“ znamená „Co to je?“, tedy kouzelný údiv či ustrašený podiv. Analytickou psychologií bychom nejspíš mohli doložit, že i v těchto případech se jedná o promlouvající podvědomí. „Co?“

Meditace, ať jako kontrola mysli, neztotožňování se s myšlenkami, soustředění, kontemplace či přísná rozumová analýza, většinou představují zaměření naší pozornosti do jednoho bodu, do středu, do něhož se soustředíme, abychom jeho prostřednictvím pronikli za oponu našeho běžného vnímání a zbavili se i onoho soustředění. Taková činnost nejen vyžaduje plnou pozornost, ale také nás zcela naplňuje. Někteří učitelé meditace doporučují meditovat vědomě i v běžném životě: často tak bezděčně činíme, když řídíme auto, automaticky vykonáváme práci, čučíme do blba, jednoduše jsme zcela oddáni nějaké činnosti. Chybí však zpětné vazby, pozice pozorovatele.

Slůvkem „Co?“ narušujeme jakýsi stereotyp, rozběhnutou událost, jež se nás ale netýká tak, jak bychom si představovali, natož aby nás zajímala. Jak často přitom narušujeme svým hovorem a myšlenkami hudbu, kterou posloucháme – často si ji pouštíme jako kulisu. Povídky si při sledování filmu či televize, přitom původní smysl divadelních představení a ještě jejich předchůdců ve starém Řecku při zprostředkování zasvěcení do tajných učení tkví v pozornosti a vnímání toho, co se před námi děje.

Stejně tak v běžném rozhovoru: nakolik vnímáme toho druhého, snažíme se rozpoznat jeho vyšší já, v okamžik přemýšlení a hovoru věnujeme energii jemu, vycítíme, kdy nachází správný okamžik pro nás, kdy můžeme přispět do diskuse? Anebo si shromažďujeme vlastní myšlenky, druhého přerušujeme, a pak se jen pozastavujeme: „Co?“ a „Co to je?“ a dál prohlubujeme propast mezi naším osobním, ale čím dál tím více opuštěnějším a iluzornějším, světem a skutečným světem, jež všichni sdílíme.

Pokud ale popíráme druhého, nedovolujeme mu jeho vidění světa, anebo jej nepodporujeme v jeho pozitivním sebevyjádření, jak můžeme najít své vlastní pozitivní sebevyjádření? Když popíráme druhé, nepopíráme tím i sebe sama?

Údiv je považován za počátek filosofování. Údiv jako ocenění samotného života, uznání jeho jedinečnosti a možnosti nás oslovit, umožnit sdílení společné energie lásky a za vzájemné podpory postupovat dále na naší cestě tvoření. Podobný údiv může stát na počátku každého našeho činu. Při následujícím rozhovoru, při pohledu ven z okna, při pozorování sebe sama, při řešení našeho problému. A pak se každičká věc stane Láskou k Moudrosti.

1.11 „Co mám dělat?“

Otázku „Co mám dělat?“ jsem svého času velice intenzivně prožíval. Po období, kdy jsem prošel bodem obratu a zároveň se dotkl dna jedné hlubiny vnitřního světa, jsem došel do stavu, kdy už mnou nezmítaly emoce a otázky a dokázal jsem se uklidnit, soustředit se, pozorovat svou situaci z nadhledu. Docela jasně si vzpomínám, jak jsem si uvědomil: no jo, jsem teď opět schopný žít, dívám se na svět jinak, ale „co mám vlastně dělat?“

„Co mám dělat?“, tak tahle otázka rozhodně nezazní z úst dítěte, které nebylo usměřováno v tom, co je správné a co ne, co se má a co nikoliv, ale spíše bylo rozvíjeno jeho přirozených možností a dávalo se mu prostoru k seberealizaci. Vždyť svůj úkol si přinášíme už od narození. Před okamžikem našeho prvního kontaktu s rodiči, před početím nebo už při společném rozhodnutí rodičů stvořit nový život, si tvoříme svůj plán, představu, co bych tady asi tak mohl dělat. Jak přispět svým láskyplným chování k vývoji společnosti a Země.

I přes onu roušku zapomnění, jíž procházíme si dokážeme dříve či později uvědomit, kde je to naše místo, pro co jsme se kdysi rozhodli, a tedy pro co máme vlohy a hlavně: co nás naplňuje a čím dokážeme tvůrčím a pozitivním způsobem přispět k všeobecnému vývoji. Zapomínáme i během života, a to situace, které se nám, mírně řečeno, nelíbily, které odmítáme, protože jsou pro naši duši příliš těžké. Můžeme se ale rozpomenout, můžeme zaměřit naši mysl do minulosti a vzpomenout si. Podobně když přicházíme na svět tak odkládáme příliš těžký batoh se vzpomínkami, abychom jej později v životě objevili a začali s ním případně pracovat.

Proč si ale ještě přidělavat práci, páchat duševní násilí a vyhýbat se svému vyššímu já? Snad pochopíme a naše děti už budou růst a dospívat přirozeně. Dneska se všeobecně ví, že učební látka ve školách je z většiny neužitečná a vede pouze k tomu, že se dítě naučí a stejně tak rychle zapomene. Jinak by tomu mohlo být, když bychom se opět učili s vědomím, proč to děláme, s jasnou představou, jak onu teorii uplatníme v praxi. Jde pak ale i o způsob, jakým učíme, zda je učitel spíše prostředníkem, jenž umožňuje dětem rozpomenout se, anebo se snaží učební látku do dítěte natlouct, přičemž potluče leda tak duši svoji a svých žáků.

Jeden z dalších intenzivních pocitů v mém životě, který mi docela jasně řekl, co rozhodně dělat nebudu, nemůžu a nechci, je ze školní lavice. Už kolik let jsem seděl den co den v lavici a čím dál více si uvědomoval, jak neužitečné a neplodné to je. Byl jsem tehdy nejbližší své smrti. Má duše uvadala jako květina, která nemá dostatek lásky. Sice už jsem nejednal proti životu, sám proti sobě, nacházel jsem se na počátku další etapy, ale také jsem nevěděl jak se vydat po proudu života, jak jednat pozitivně. Podobně jako zvířata, jež si zvyknou na něco, proti čemu se ze začátku bránila a co jim stále škodí, a i když pak mají možnost osvobodit se, nevyužijí jí.

Člověk má ale tu možnost sám ze svého podnětu naladit se na energii lásky, bezděčně a bezpodmínečně se radovat, přijmout aktuální stav a otevřít se netušeným možnostem. Začne-li tak jednat, tak se k němu náhle přiblíží vzpomínky z minulosti a jeho dávné představy o budoucnosti, s pomocí lásky začne stoupat ke svému vyššímu já.

Dneska si uvědomuji, kolik možností při seberealizaci mám a jaké možnosti má naše generace. Je tolik úkolů, které před námi stojí a které lze využít. Předat tak další generaci svět ne stejný či horší, ale skutečně lepší. Zemi, která bude zdravá a vzkvétat ve svém vývoji, a prostor lásky, v němž se každý může pozitivním a tvůrčím způsobem vyvíjet.

1.12 „Co s tím?“

Otázky po budoucnosti „Co s tím?“ a „Co budu dělat?“ jsou na místě potud, kdy si stanovujeme své záměry, způsob, jak budeme pokračovat ve svém životě, a kdy sledujeme širší souvislosti mezi naší minulostí, přítomností a budoucností.

Když jsem poprvé četl citovanou myšlenku „cesta je cíl“, příliš jsem jí nadšen nebyl, neboť cílů se má dosahovat, stejně tak cest se má využívat jako prostředek dosažení cílů. Důležité je vidět souvislosti, neboť po dosažení cíle následuje další cíl. Dokud nám cíle stále slouží a naplňují naše skutečné potřeby, tak je vše v pořádku. Jakmile ale z cíle uděláme modlu a ulpíme na něm, anebo si z cílů učiníme nedílnou složku našich životů a staneme se na nich závislí, pak přichází otázka „Co s tím?“ a jako její lék pro naši duši heslo „cesta je cíl“.

Když půjdeme krajinou a za náš cíl si stanovíme místo na horizontu, tak dosáhneme svého cíle a máme před sebou nové a další cíle. Když pro nás budou užitečné, můžeme jich využít, když se nám cíle ale stanou důležitými samy o sobě, pak je jasné, že se budeme honit za iluzorní vidinou, neboť horizont nám vždycky uteče. Vysvobozením pak bude na jednu stranu uklidnění a setrvání na jednom místě, v sobě, na druhou stranu schopnost nadhledu: čím více se Zemi budeme vzdalovat, tím více se iluze nedosažitelných horizontů bude rozplývat, tím více nás bude vesmír vybízet k bezpodmínečnému jednání a neprojevení své chtivosti. Snad ale to je také jedním z charakteru života na Zemi: stanovujeme si cíle, jednáme a postupujeme po spirále vzhůru.

Podobně jako každý protiklad má své vyvážení a svou útěchu ve své doplňující se polovičce, tak i cíl má svého parťáka: smysl. Co by cílevědomost byla bez smysluplnosti a čím by pro nás byla smysluplnost bez cílevědomosti?

Je to také vědomí smyslu našeho života tady na Zemi, které nám dává sílu, a jasných cílů – našich úkolů a našeho poslání, co nás upevňují v přítomném okamžiku a nabízí tvořivé jednání teď a tady. Z takto naplněné přítomnosti pak vyplyne i budoucnost a útěcha pro otázky typu „Co s tím?“ a „Co budu dělat?“.

2.1., „Kde ses tady vzal?“

Vzpomínám si, když jsem byl menší, navštěvoval jsem babičku, a to tak, že když jsem šel sám, tak jsem potichu proklouznul do kuchyně a babičku překvapil nejen svým příjezdem, ale i tichým příchodem. Dneska už se o takové překvapení snažit nemusím a spíše z počátku překvapovalo mě, že přirozeně jdu tak tiše a klidně až si mě babička všimne, až když stojím vedle ní. Slýchávám pak otázky jako „Kde ses tady vzal?“ nebo „Ty už jsi přišel?“ a je mi na ně těžko odpovědět, neboť odpověď je na jednu stranu až příliš samozřejmá, na druhou stranu pod těmito otázkami cítím uloženou celou řadu emocí.

Jedna z věcí, která se mi při rozhovorech s druhými často stávala, je, že než si s druhým zvykne na svoji přítomnost, než navážeme hlubší kontakt a uvolníme se, tak se naše otázky a diskuse vzdaluje přítomnosti: řeší se nejčastěji minulost, totiž co bylo před naším setkáním. Velice častou otázkou pak je „Co je nového?“, což je další otázka, která mi zabráňovala soustředit se na rozhovor a já musel hledat její význam: co má ten druhý na mysli, co chce vědět a ví vůbec, co po mně chce?

Tyhle úvodní, někdy zdvořilostní, otázky tedy slouží k tomu, abychom s druhým navázali kontakt i na hlubší úrovni, abychom se spojili a sdíleli. Ovšem tento způsob útěku do minulosti je podobný tomu, jako bychom s naším milovaným strávili život tak, že bychom věčně spali vedle sebe. Jistě lze navázat kontakt přímočaře, upřímně, rovnou, bez útěků do stojatých vod, kde se cítíme jisti. Chce to ale nemít postranní myšlenky a naopak mít čisté úmysly. Pak se společně hned od začátku můžeme soustředit na přítomnost, na naše setkání, jeho význam, smysl a dát mu tak naplnění.

Což takhle se s druhým setkat v klidu a radosti, velice tiše. Místo zastírajících a tápavých otázek, vnímat druhého: podívat se mu do očí, usmát se, zůstat o něco déle v objetí, než je zvykem. V tichosti posedět či se projít, chvíli společně vykonávat nějakou činnost a dát šanci našim dalším úrovním duše se spojit, najít společné mosty. Mluvíme sice stejným jazykem a svými těly vedle sebe můžeme fyzicky být, ale jak často se naše myšlenky rozcházejí a jak jsme si vzdáleni. Přitom i když jsme každý zcela jinou duší, i když jsme třeba každý z jiné skupiny duší, jež svět vnímá jinak, jež má jiné úkoly a tak i jiné myšlenky než jiné skupiny, i tak se můžeme chápat, rozumět si, ocenit se.

Svoji roli zde hraje také náš rozum. Je totiž rozum, přísná logika a analytické myšlení, jimž jsme dali sílu rozhodovat v našich každodenních životech a jež nám pak našeptávají něco, co je „normální“, běžné a konvenční, v rozhovoru zdvořilostní a společenské. Rozum nás tak zachrání před tím, čeho se obáváme, před nepoznaným, nepodmanitelným, nepředvídatelným, jedinečným a velice naplňujícím a rozvíjejícím: před životem, před proudem života, jenž do naší každodennosti přináší radost a smysluplnost.

Vždyť právě, co je normální, ještě neznamena, že je taky přirozené. Normy vždy stanovil člověk na základě vlastní úrovně poznání a stanovil je proto, aby se s druhými mohl dorozumět. Normy musí přijít tehdy, kdy přestáváme vnímat jeden druhého. Normy nahrazují vzájemný respekt, naši sílu ohleduplnosti a schopnosti zaměřit svoji pozornost na jinou bytost, než sebe.

Co když ale rozum spojíme s fantazií, tyto dva koně zapřáhneme do vozu a vozkou určíme intuici? Přestaneme se snažit podmanit si život, ale spíše se mu pokorně odevzdáme?

Babička mi občas říkala, když jsem k ní přišel, že „chodím jako duch“. Ano, jdu klidně a tiše jako by všude kolem mě byl hluboký živý les. A duch jsem taky a jsem velice rád, když lidé vnímají i mé vyšší já, mou duši a nejen tělo, které mi dovoluje přijít k druhému tak blízko a přeci si být tolik vzdáleni.

2.2 „Co chceš?“

Setkání s druhými bývá dneska často naplněné napětím, které se vyhrocuje až do otázek jako „Co chceš?“ a „Co chce?“ či „Co po mně všichni chtějí?“. Kolikrát nejsou vyřčeny, ale člověk s těmito otázkami cítí jako by jej druhý vyrušil a ještě ke všemu by si z něj chtěl vzít kousek jeho samého. Druhý naopak cítí podivné podráždění. Lidé se tak uzavrou do svých ulit a každý má důvod být na druhého nepřijemný, neprojevít své city a skutečné myšlenky.

Jedním z typických znaků dnešní společnosti je jednostranné zaměření na mužské principy: aktivita, vnější projevy, vnější činnost a „létání v oblacích“. Zapomíná se tak na zklidnění a zjemnění, na vnitřní život a uzemnění v naší bytosti, „stát nohama na zemi“. Z pohledu této kulturní jednostrannosti nás děsí opuštěnost, ale opuštěnost není to samé, co samota. Děsí nás klid, ale klid a nicnedělání nejsou totožné. Děsí nás vnitřní život, v němž odpovědnost a vlastně i schopnost zorientovat se má každý sám. A právě ve vnitřním životě lze hledat rovnováhu a harmonii, jež vlastně z větší části předurčuje i tu vnější.

Samota, klid a vnitřní život. Tři léky. A jak že mohou pomoci naplnit naše mezilidské vztahy a vztahy lidstva a přírody mírem a láskou, jež předcházejí vzájemnému pochopení a spolupráci?

Když bychom pohlédli na dvě archetypické postavy, na kazatele a poustevníka, tak zjistíme, že dnešní kultura dává jednoznačně přednost kazateli. Slovy této kultury by to byl vůdce a filosof. Na jedné straně vyzdvihovali vůdci, politici, manažeři, sportovci, na druhé straně vědci, filosofové, kulturní osobnosti a významné postavy společnosti. Avšak zapomínáme, že i onen kazatel je sám, neboť na kazatelně stojí zcela „sám“, lidé jsou pod ním, před ním, nikoliv s ním a kolem něj. A i poustevník žije s lidmi, neboť často s nimi přichází do kontaktu. Opuštěnost pro nás tedy může být právem upozorněním, ale nemělo by nás odrazovat od samoty, neboť samota je způsob jak navázat kontakt se svým vyšším já, se svým kazatelem a poustevníkem.

Už jsem tehdy svět viděl jinak, ale dělal jsem přesně to, co dříve, navštěvoval školu a plnil další povinnosti. Byl jsem tak konfrontován se stresem, spěchem, nátlakem, představami nejrůznějších lidí, co bych měl dělat a jak. Přitom i s tou nejlepší vůlí jsem mohl zvládnout jen část z toho, a to ještě jen tu, která vyhovuje právě mně. Ale kdo jsem to ten „já“ a co mi vyhovuje? Tyhle zkušenosti mě jednak vedly k sobě samému, hlavně mi ale ukázaly potřebu klidu. Uvědomil jsem si, co je nejvíce potřeba: „Spěchej pomalu.“ Můžu běžet do školy, protože už nemám tolik času, abych šel pomalu, ale i v tom běhu mohu být klidný a soustředěný. Později jsem zjistil, že už ve starém Římě existovali lidé, kteří si uvědomovali potřebu hesla „spěchej pomalu“ („festina lente“). Řím neudržel svoji moc a postavení, neboť lidé tam spěchali za svými cíli, zapomněli se soustředit a spočinout ve svém nitru, zapomněli rozdávat vnitřní sílu do svého okolí a spočívat v klidu.

V naší společnosti existuje obrovské množství psaných i nepsaných zákonů, úmluv a norem, povinných i nepovinných činností. Člověk na rozdíl od minerálů, rostlin a zvířat je bytostí nadanou podvědomím a nadvědomím, jež si dle svého rozhodnutí může otevřít či uzavřít. Může být bytostí oddělenou od celku, anebo sdílející, součástí celku. Jsem přesvědčen, že přichází doba, kdy se většina lidí uvědomí na tolik, že pozná potřeby své vlastní stejně jako potřeby lidstva a přírody kolem nás. „Povinná školní docházka“ bude minulostí až každý rodič přijme svoji odpovědnost a začne se věnovat svému dítěti a učit jej poznávat svět, až budou od vesnice k vesnici opět chodit lidé plni lásky a moudrosti a učit je svým zkušenostem, svému oboru. Proč by měli být osnovy, předepisující, co „se má“ kdo naučit? Vždyť pokud je čtení a psaní tolik potřebné, tak to člověk sám ucítí, pozná a z vlastní vůle požádá o učitele. A komu to potřebné nebude, tak z vlastní odpovědnosti se rozhodne věnovat se jiným věcem. Předpokladem toho ale je, aby člověk žil i vnitřním životem, komunikoval se svým vyšším já, svým hlubším já, s nadvědomím i podvědomím, se svým duchem i se svým tělem.

Jak se tedy můžeme zeptat „Co chceš?“ a být přitom pobouření, rozrušení, vyvedeni z rovnováhy, když spočíváme v klidu, jsme samostatnou bytostí a díky vnitřnímu životu víme či dostatečně silně cítíme, co chceme my, co chce naše vyšší já, naše Já. A můžeme se vůbec ptát toho druhého „Co chceš?“, aniž bychom se neponořili do hlubšího vědomí a nesnažili se vycítit potřeby druhého, najít společnou „řeč“ beze slov?

2.3 „Co za to?“

Kolikrát jen jsem se setkal s tím, jak jeden člověk s druhým obchoduje. A nejedná se přitom o peníze či obchod, na něž jsme zvyklí. Jde o hlubší podtext našeho chování, jenž zcela odpovídá podstatě obchodu, totiž něco za něco, přesně tak, jak si mé malé já řekne. Viděl jsem obchod tam, kde jiní viděli předávání dárků, pomoc, ochotu či štědrost.

Taky mě zpočátku zraňovalo, když poté, co jsem byl podarován a já se radoval, soustředil se do svého nitra a vnímal tento dar, tak druzí byli zneklidněni, chtěli abych poděkoval, abych vyslovoval děkuji, i když má duše mluví daleko silněji. Anebo chtějí něco víc, chtějí pořád víc a dokud jim nedám něco na oplátku, nebudou spokojeni, naplněni, neboť oni jsou obchodníci a ne dárci, jak si třeba sami myslí a jak jsem si myslel já. Jsou obchodníci, a tak čekají až jim zaplatím.

Někdy si svou roli obchodníka uvědomí až po činu. Jindy uvažují už předem „Co za to?“ a „Co z toho?“. Taky jsou lidé, kteří si toho jsou velice dobře vědomi, a promýšlí svůj čin předem: co dám a co dostanu. V podstatě na tomto principu funguje život: něco dám a něco dostanu. Avšak ony počty jsou zcela jiné. Někdo dám a něco úplně jiného dostanu. Dám někomu a dostanu od někoho jiného. Dám s láskou jedno a dostanu sto. Dám to, co lidé potřebují, a dostanu též, co potřebuji. Dám to, co jde v souladu s životem, a dostanu, co život podporuje.

V podstatě vždycky dáváme a zároveň očekáváme. Život je takový: energie proudí ode mě a ke mně. Ten rozdíl mezi obchodníkem, dárcem a tvůrcem je tak značný, nakolik ponecháváme životu volnost a nakolik jsme vůči životu pokorní.

Můžeme dávat čistě zjištěně, dávat z radosti a dávat se zvláštní samozřejmostí. Energie námi protéká, od nás a k nám, prostřednictvím nás a my ji navíc láskou zjemňujeme a moudrostí naplňujeme novým posláním. Stejně jako jablonoň dává své plody. Ona však nemůže jednat zjištěně, velice těžko může mít čisté nebo nečisté úmysly, neboť je čistotou samotnou. Ale ze svých plodů se raduje, je samotnou radostí, samotným životem. A záleží na sadaři, nakolik je láskyplný a moudrý, záleží na sadaři, zda se z generace na generace její plody budou stávat sladší či trpčí, zda zůstanou životadárné a inspirující, anebo se stanou jedovatými.

S tímto vědomím jsem se setkal s další obtíží, vždyť ani já sám nechci být obchodníkem, neboť tato role mě nenaplnuje tolik, co role dárcem a tvůrcem. Jak se tedy vyrovnat s dnešními zvyky, jež nás udržují v pravidelném obchodničení: osobní svátky a narozeniny, oslavy, výročí a svátky. Vždy dárek. Je ale vůbec možné a udržitelné, abychom ke každé takové příležitosti dávali hmotné a stále jinačejší a originálnější dárky? Ale i kdyby to měly být dárky užitečné a potřebné, je toto možné?

Na první otázku vidíme odpovědi všude kolem nás: těch vyhozených, pohozených, schovaných, vystavených věcí, kterých si neceníme, k nimž nemáme vztah. Spíše ukazují, nakolik jsme dobrým obchodníkem, než jaký je náš život. Na druhou otázku stále uspokojivou odpověď hledám, vždyť ten, o němž nejlépe vím, co potřebuje, jsem já sám. Můžu se chovat natolik otevřeně, že tato potřeba bude jasná každému. Můžeme se tak chovat všichni. Jenže, co když některá přání a potřeby nejsou v souladu s životem a já necítím, že jim chci darovat svou energii a že je chci nadále tvořit? Naleznu v sobě tolik volnosti – vůle a pokory k svému vyššímu já, abych to učinil? A budou i ostatní lidé mít tolik volnosti a pokory, aby mé rozhodnutí respektovali?

A možná, že i tato otázka je skrytým obchodničením. Možná by každý měl naslouchat svému vyššímu já. Ptát se sám sebe, zda právě toto je jeho cestou. Možná, že dárky vznikly kvůli naší uzavřenosti, z potřeby opět cítit náklonnost, zájem, pozornost a sdílení toho druhého. Což takhle rozdávat lásku všemu živému? A láska nám dá sílu naplnit své potřeby a touhy.

2.4 „Jak se máš?“

Snad nejčastější otázka „Jak se máš?“ a snad právě proto mě začalo naplňovat zvláštní úzkostí, když jsem ji slyšel, obzvlášť když byla položena mě, natož když jsem ji položil já. Je totiž prázdná, totiž zcela bezděčně pokládaná, neuvědomělá, nenaplněná záměrným, vědomým a smysluplným cílem. Jako tolik dalších otázek obvyklých a typických pro dnešní společnost a kulturu. Přesto se ale pod otázkou „Jak se máš?“ skrývá velké množství pocitů a energií-informací, před nimiž utíkáme, když vyslovíme tak nevinnou otázku.

Ve Spojených státech amerických jsou lidé prý velice milý, vstřícní, často až přehnaně ohleduplní. Jedná se o způsob, jak fungovat v tak náročných situacích jako je život ve velkoměstě či život v dnešní společnosti, kdy takřka neustále jsme stavěni tváří v tvář jevům, s nimiž jsme se dosud nesetkali, jež nám nejsou příliš příjemné, anebo jednoduše velice koncentrovaným jevům. Na anglickém blogu jsem se setkal, jak často se v komentáři nechává otázka „Jak se máš?“, „Co je nového?“, „Co děláš?“ nebo přání pěkného dne, pěkného víkendu, a to v takové míře, že to začíná postrádat své smysluplnosti.

V jednom případě otázky typu „Jak se máš?“ slouží k udržení života, k zachování jeho provozu. V druhém případě zase slouží k navázání kontaktu. V obou případech by snad bylo lepší chvíli v klidu počkat, soustředit se a skutečně vyčkat až přijde ta správná otázka, zpráva, informace, kvůli níž jsme se s druhým setkali. Tu pak předat a navázat smysluplný kontakt.

Anebo si své poselství předáme bez řečí, někdy i bezmyšlenkovitě, pouhou svojí přítomností. Stačí přijmout a respektovat tuto možnost. Ve velkých městech je obvyklé, že lidé si chrání své soukromí tím, že se nedívají lidem do očí, že na své tváři nedají znát svůj vnitřní stav, neusmějí se, zůstávají uzavřeni a neprojevují se. Je to nevyslovený strach, který nás drží v této uzavřenosti a naplňuje naše město stresem, násilím a uzavřeností. Tento způsob chování se přenáší i do menších měst a vesnic, dál a dál do společnosti, i když tam pro to není důvod. Jenomže pro strach není důvod ani ve městě. Strach nemá žádné důvody, nelze jej odůvodnit. Strach je jednoduše nedostatkem lásky a vědomí. A to, co mě tolik dráždilo na otázkách typu „Jak se máš?“ je právě ona nevědomost a strach, jež za ní stojí.

Ve Francii prý mají celý systém zdvořilostních pozdravů a způsobů navazování kontaktu v té které příležitosti: úřední, pracovní, veřejné, osobní, intimní... Proč ale rozlišovat tyto role i co do způsobu našeho chování a myšlení? Máme-li čisté úmysly, otevřenou mysl, chováme-li se v souladu s životem, láskyplně a směřujeme-li k moudrosti, pak si můžeme dovolit malé posečkání, než pochopíme, proč se právě s tímto člověkem setkáváme a jak je potřeba reagovat. Anebo si dovolíme přímočaré vyslovení svého přání. Ach ano, jako děti jsme zcela jasně vyslovovali svá přání, tehdy s čistými úmysly, avšak podvědomě či nevědomě, odnaučili jsme se tomu a naopak jsme se naučili skrývat své pravé pocity před sebou samými, a později pod prostoduché otázky a řeči. Dnes ale opět můžeme mluvit otevřeně, vědomě a s čistými úmysly. Všichni po tom toužíme, vždyť každý cítí tupost naší konverzace v okamžiku „Jak se máš?“.

Když jsem si uvědomil tyto souvislosti, tak jsem změnil svůj vnitřní postoj. Někdy jsem se dokázal soustředit, být v klidu a naladit se na své hlubší potřeby a na vyšší já člověka, s nímž jsem právě byl. Jindy jsem se nedokázal spokojit s tím, že bych s druhým byl potichu, ztratil jsem se a něco jsem plácnul. Chce to ale cvičení svého vědomí. Buď spolupráci druhého, anebo velice silné vědomí, vlastní odpovědnost, neboť se svým jednáním pouštím do cizích vod. Dopouštím se nerovnováhy a ze svého nitra potřebuji vzniklou mezeru naplnit, ale tentokrát už smysluplností.

Pokud se na naši otázku zaměříme konkrétněji, zjistíme i její jemnější podoby: „Jak se máš“ se ptá po tom, co v sobě máme, „Jak je?“ po našem bytí, „Jak se daří?“ po tom, čím jsme obdařeni, po

našich darech. Mít, být či darovat – tvořit. Tři způsoby, jak se zeptat, a tři způsoby života. Spíše vlastnit a se životem obchodničit, spíše pobývat a radovat se ze života, spíše aktivně dávat a vytvářet nové možnosti. Když ale máme sebe sama, jsme v rovnováze a klidu a svůj život tvoříme, pak můžeme při setkání s lidmi jednat vědomě a naše slova skutečně využít jako prostředníky, nejen jako odkládiště našich nevědomých pocitů.

2.5 „Co děláš?“

Existovaly otázky, které mě dokázaly pěkně píchnout, ale naštěstí také popíchnout, abych si uvědomil, co mi říkají, a nenechal se tak zbytečně popíchat. Tyhle otázky v sobě skrývaly hned několik věcí najednou: jednak mě vyrušily, přetrhly mou soustředěnost a tok mých myšlenek, pak jako by na mě plivly ohromný chuchvalec podivných emocí a nakonec jako by dávaly najevo, že tázající mi je velice vzdálený. Takovou otázkou je i „Co děláš?“.

Vezmu-li tedy postupně ona popíchnutí této otázky, tak první věcí je přerušení mé činnosti. Vždyť už sama podstata otázky „Co děláš?“ znamená, že ten kdo se ptá, právě přerušil činnost toho druhého. A v okamžiku odpovědi už dotyčný dodělal, je přerušen, což nutně neznamená, že je také vyrušen, ale jeho činnost byla utnuta. Takže intelektualizovaná odpověď na otázku „Co děláš?“ by snad měla být: „Jsem přerušen.“

Jak už to bývá u našich běžných a vlastně univerzálních otázek i zde dochází k tomu, že otázka zprostředkovává docela velké množství nevyslovených myšlenek, neuvědomených pocitů. Tohle množství bývá větší tím více, čím méně se zabýváme svým vnitřním světem a čím méně respektujeme své pocity. Vždyť dnešní kulturní myšlení nás kolikrát ochraňuje před pocity a fantazií, odnaučuje nás hrát si a uzavírá nás do krabičky, z níž pak vylítáváme jako ten čertík na pružině. Ale poslouchat své pocity je něco více než fantazie. Je to naše intuice, průvodce světem emocí a myšlenek, vedoucí nás do světa vědomí.

Proč mě ale tato otázka dokonce zraňovala? Jednak má činnost byla evidentní a pozorovatelná pouhých okem, stačilo se stavět, pozorovat a vnímat. Odpověď by přišla sama a my se mohli věnovat hlubším otázkám, navíc bychom už byli na stejné vlně, kontakt by byl navázán. Ale i když má činnost byla těžko pozorovatelná a druhý nechtěl či neměl možnost pozorovat delší úsek mého života či odhadnout mé myšlenky a pocity a já jsem tedy odpověděl, jak jen jsem mohl, tak v takovém případě se často stávalo, že dotyčný jako by mě přehlídl, jako by přeslechl odpověď. Jeho další pozornost zcela utekla od mé činnosti. Vlastně se jí vůbec nezabýval.

Možná že to ani ve skutečnosti nechtěl vědět, neboť kolikrát už se mi stalo, že jsem ani nestihl dostatečně odpovědět a tazatel bez zájmu o původní otázku pokračoval v jiném. Někdy jsem záměrně pozdržel svou odpověď, jednak pečlivě formuloval otázku, a pak taky pozoroval, co bude tazatel dělat. A ono nic, ono se nic nedělo. Stejně jako se potřeboval nadechnout, tak se potřeboval takto zeptat, ale odpověď už nepotřeboval. Samotná otázka jej uspokojila. Respektive mu ulevila, neboť jeho napěchované podvědomí se poněkud uvolnilo, ale nic více, nic méně: přežívá dále. Ale co život sám? Proč jen povrch, co takhle i nitro?

Zde nacházím příčinu, proč dneska lidé tak málo přemýšlí o životě, o skutečném životě a jeho povaze, smysluplnosti, cílech: čím ho naplnit a jak realizovat? Podobné otázky jsou od života odtazité, pokud je skutečně od praktického života oddělíme. Avšak naše názory a naše jednání jsou jedním. Pokud tomu tak není, a dneska je tomu tak docela často, tak je to sice normální, nikoliv přirozené. Přirozené je bytostně ztělesňovat své přesvědčení a mít tělo, jež odráží naši duši, která do těla vnáší ducha. Aby člověk mohl pokládat hlubší otázky, musí otevřít své hlubiny, žít vnitřním životem a poznávat jednu vrstvu podvědomí a zároveň nadvědomí za druhou. Překročit práh běžně kladených otázek, prázdné společenské konverzace, to je cesta k našim pocitům, a pak horská stezka s průvodkyní Intuicí směrem k vědomí.

2.6 „Co je nového?“

Skutečně nevím, jak odpovědět na otázku „Co je nového?“ a cítím se vždycky, když se s ní setkám, jako bych vyletěl do vesmíru a nejednou byl všude a zároveň nikde. Vidím všechno, ale nic nedokážu popsat, a když něco popíšu, tak ztratím ze zřetele všechno ostatní. Ta potíž je v tom, že nevím na co konkrétně směřuje otázka „Co je nového?“, a tak z toho všeho nemůžu uspokojivě vybrat něco. Ale ví vůbec ten, kdo se ptá, co konkrétně má na mysli?

Samozřejmě, že život je tak bohatý, a mně pak stačí jen zaměřit pozornost a popisovat, co vidím. Jenomže když nevím, co konkrétně chce tazatel vědět, ostýchám se vždy vynést na světlo mou vlastní odpověď, popsat, co mě samotného nejvíce zajímá. Vždyť při rozhovoru by se naše společné myšlenky měly ubírat společnou cestou a ne se naklánět na stranu jednoho či druhého.

Abychom mohli vyjít na společnou cestu, je bezpodmínečně nutné, abychom našli každý sám sebe, abychom poznali své já. Vždyť z každého jednoho člověka se skládá společnost. Z každé části celek. Každá část pak má vykonávat svůj úkol a plnit své poslání. Co bychom to měli za tělo, kdyby srdce chtělo plnit úkol jater, mozek úkol žaludku? Lidská komunikace je pak složitější v tom, že člověk není určený k tomu, aby hrál roli jedné části, roli srdce, mozku, jater, žaludku, ale aby představoval celek, a navíc jej udržoval v rovnováze.

Dosud byl náš život jako cesta, na níž někdo hrál poutníka, jiný průvodce, loupežníka, obchodníka, jiní představovali studánku, temný les, horu poznání, další bydleli u cesty, denně jí křižovali, čistili ji či špinili, měli ve správě značení a ukazatele. Komunikace mezi dvěma lidmi je však cestou, na které každý člověk hraje všechny role zároveň. Díky tomu lidé mohou tvořit. A tak jako může tvořit jedinec, tak společenství lidí může tvořit mnohonásobně a v zcela jiné kvalitě. Jako láska jedince je jiná než láska ženy a muže.

Může se tvůrce ptát „Co je nového?“ a neměl by spíše položit otázku „Co stvoříme?“, a to co nejvíce konkrétně?

Jeden čas jsem na otázky jako „Jak se máš?“, „Co děláš?“ a „Co je nového?“ odpovídal otázkou: „Jak to myslíš?“. Prosím tě, co konkrétně tím myslíš, na co se vlastně ptáš? Někdy jsme naše pocity skutečně zkonkretizovali a náš rozhovor tak začal. Někdy jsme ale zjistili, že „Jak se máš?“ je přeci „Jak se máš?“, nic zvláštního se tím nemyslí, protože se to tak prostě říká. Občas je skutečně užitečné začít vyzdvihovat emoce, jež stojí za nevědomou otázkou. Rozhodně je to užitečnější než podrážděně, předstíraně či lživě dávat odpověď. Druhý pak vycítí strach, dá této iluzi a zámince za pravdu a od té chvíle se rozhovor přemění v předstírání, v němž dvě uzavřené krabice do sebe narážejí a z jejich vnitřků se cosi ozývá.

Divil jsem se, jak někteří lidé dokáží žít něčím, co ve skutečnosti neodpovídá zájmu jejich vyššího já, co není jejich skutečnou potřebou. Zajímají se ale o to, co je životní potřebou jiného člověka, žijí z něj a opomíjí svůj vlastní svět. A naopak ten, kdo zve do svého světa jiné lidi a ponechává tam pouze ty, jež nejenom že uznávají jeho svět, ale také jim žijí, nehledě na skutečnost, zda je to také jejich cestou, tak ten se ochuzuje o rozmanitost života, když nerespektuje jiné cesty. Proto mi připadá podstatné v rozhovoru se věnovat společnému zájmu, anebo vyváženě zájmu jednoho či druhého.

Připadá mi, že tak jako předchozí otázky, tak i otázka „Co je nového?“ spíše směřují k nám samým. Jakýpak nový pocit se ve mně zrodil? Tato situace, toto setkání, copak nového mi to říká? Co konkrétního přináší tento okamžik? A jak na něj mohu reagovat? Jak konkrétně zahájit komunikaci s touto báječnou bytostí?

2.7 „Děláš si legraci?“

Připadá mi, že na řadu běžných otázek dokážu najít odpověď sám. Vlastně na všechny otázky. Dříve či později, rychleji či pomaleji. Je pro to potřeba čistých úmyslů a nacházet se v řádu života: totiž aby otázky byly prostředníky našeho poznávání. To je také asi důvod mé mlčenlivosti. Ve skutečnosti, když naleznu téma, jež toho druhého zajímá a o němž něco vím, tak jsem velice upovídaný.

Mám ale za to, že komunikace lidí slouží spíše ke společnému tvoření. Zodpovězení soukromých otázek je předpokladem. Před společným tvořením se pak otvírají společné otázky. Za odborníky osobně či do jejich knih a textů nechodíme ani tak pro odpovědi, ale spíše pro formy. Své pocity, jež jsme z podvědomí či nadvědomí vnesly na úroveň vědomí dáváme kabátek, abychom je mohli pozorovat, vnímat, rozpomenout se prostřednictvím nich na odvěké pravdy. Rozpoznat tak své nástroje tvoření.

Jedna má kamarádka, malířka andělských obrazů, mi vyprávěla, že velice málo čte knihy. Knihy, které si pak přečte jsou pak skutečně andělské, neboť v nich nachází formulaci svých nedávných prožitků, zkušeností, jimiž prošla.

Tak Platón v jedné své knize nechává Sókrata ukázat, jak otrok jenž neumí číst ani psát, nikdy se nevzdělával a nevěnoval se teoretickým studiím, je schopen formulovat Pýthagorovu větu. Stačí mu dát do úst konkrétní slova, být mu průvodcem na jeho cestě – totiž ujistit jej o bezpečí, dodat mu neochvějný klid jeho duše – a on už se rozpomenou sám.

Tím jsem chtěl říct, že všechna tajemství, odpovědi na otázky, řešení našich problémů, ujasnění všech nejasností se nacházejí v každém člověku. A každý člověk sám se musí rozpomenout, co se v něm nachází. Proto také moudrost, zaznamenaná nad vchodem do řeckého chrámu v Delfách „Poznej sám sebe“ („Gnóthi seauton“).

Jakým právem tedy vznášíme otázky typu „Děláš si legraci?“ či „Co tím myslíš?“, jež jako by naznačovaly nedokonalost a pochybnost. Jsem si skutečně jistý, zda se právě ten druhý nerozpomenul, anebo je on tím, kdo prodlívá ve sladkém spánku nevědomosti? Nebyla by spíše na místě pokorná otázka: „Mohl by jsi mi to vysvětlit?“

Jde nejspíš jen o to, přijmout odpovědnost za sebe sama a respektovat svobodnou vůli každé bytosti. Odpovědnost za své poznání a respektovat jedinečnost, svébytnost a nedotknutelnost toho druhého a sama sebe.

Jak jasnější by pak naše setkání a rozhovory byly, kdybychom více jednali vědomě, více brali ohled na své city a postupovali intuitivně? Podívejme se jen na samotné pozdravy, kolik se v nich skrývá utajených a nevyzdvížených pocitů.

Už samotná úroveň tykání či vykání dává rozhovoru určitý ráz, pokud není vědomě zpracován. Velice jsem se podivil, usmíval jsem se, když mi mladší lidé, co mě neznají, začali říkat „dobrý den“. S radostí jsem jim odpovídal stejně, ale brzy jsem zjistil, že z jejich strany v tom příliš radosti nebylo. Oni to brali vážně. Vykání v sobě má formálnost, zatímco tykání lehkost, úsměvnost, přátelskost. A myslím, že všichni navzájem, ať jakoukoliv roli hrajeme, jsme přátelé a měli bychom si tykat. Neprojevenou úctu můžeme vyjádřit myšlenkami plných citů vůči tomu druhému.

I výraz „dobrý den“ je už jaksi prázdný, hluchý a slepý. Vždyť máme pěkný, krásný, slunečný, klidný, láskyplný den a tisíce jiných dnů. Když zdravíme čau, používáme slovo, jež má kořeny v italském „ciao“, což znamená „sluha“. Ahoj z anglického „a hoy“, pozdravu námořníků,

znamenantící „lodka“.

Kam se pak poděly české výrazy jako „zdravím tě“, „nazdar“, „buď zdrav/a“, jež jasné souvisí se zdravím ve smyslu přeji ti zdraví. Ale i ony mají své kulturní podtexty a proto použijeme to slovo, které cítíme jako správné a vhodné. Což takhle ale pracovat se svými pocity a ona slova naplnit významy, které si naše duše přeje a které budou užitečné všem, jimiž je obšťastníme. Můžeme naplnit slovo „ahoj“ obrazem Slunce vysílající paprsky z jednoho Srdce do druhého, slovo „čau“ naplnit širým oceánem předávající svůj klid. Náš „dobrý den“ může být plný květin a divokých lesů.

Spíše než „Děláš si legraci?“ se dneska ptám, co tím slovem, myšlenkou, činem myslím já a co tím myslí on, kdepak se rozcházíme a kde se můžeme sejít a porozumět si?

2.8 „Mám nebo nemám...?“

Kde jinde se bere otázka „Mám nebo nemám...?“ než v naší nejistotě, pochybnosti, nerozhodnosti, rozdvojenosti, nestálosti, tápání. Být nerozhodnutý a váhat znamená stát na rozcestí a být slepý, poslouchat průvodce a být hluchý, chtít zavolat a být němý. Naše slepota, hluchota a němost odráží naši neschopnost vnímat své pocity. Pocity, nespočet našich pomocníků a rádců. Zhuštěných informací v podobě energie, oslovující naši duši, projevující se v našem těle. Pocity přicházejí, protože se ptáme, protože stojíme na rozcestí a zvažujeme.

Jakou převahuje našeho rozumu nad citem představuje otázka jako „Mám ji/ho rád?“, vždyť tato otázka se dotýká samotného citu, ba co více, bytosti Lásky. Nejen, že nevíme co je cit, ale ani co je láska. Chtít cítit lásku je podobné jako chtít rozumět moudrosti. Láska je cosi nad citem, co však lze cítit jiným způsobem, lásku můžeme cítit intuitivně, stejně jako moudrosti můžeme intuitivně rozumět.

U věcí, s nimiž už zkušenost máme, na něž se naše duše dokonale rozpomněla, jsme schopni rozhodnout se dle svého pocitu, vyslyšet tak svoji duši. U věcí, které jsme ještě nepoznali, na něž jsme se nerozpomněli, je rozhodování těžší. Respektive je jiné, není tak jednoznačné. Respektive v tomto případně ani pocity nejsou jednoznačné. Je potřeba spojit srdce a mozek dohromady a intuitivně postupovat kupředu. Krůček po krůčku. Pak překonáme onu hranici otázky „Ano či ne?“, jež je ale zásadní, jež představuje ono rozcestí: doleva či doprava.

Jakmile se vydáme na cestu a ohlédneme se, zjistíme, že jsme nešli ani doleva, ani doprava, ale spíše vzhůru nad cestu a pryč do dálky. Rozum a cit se nacházejí v jiné dimenzi než intuice, a tak intuice není prostým součtem těchto dvou nástrojů, spíše jejich násobkem.

Od dob Pýthagora je známo tak zvané pýthagorejské písmeno, jímž je Y. Toto písmeno – Y – znázorňuje cestu dětství a dospívání, jež přichází k uvědomění a volbě: cesty zla a dobra, ničení a tvoření, smrti a lásky, utrpení a blaženosti, nenávisti a lásky. Co si vybereme? Jak si zodpovíme otázku „Mám nebo nemám...?“ u každé z těchto cest?

Dříve jsem měl, co se týče protikladů, tedy dvou možností výběru, menší zmatek. Existuje totiž několik úrovní protikladů. Stejně jako naše bytost je celkem například tří částí: těla, duše, ducha, tak i protiklady můžeme vidět na každé této úrovni. Na úrovni těla jsou protiklady projevené: žena a muž, srdce a mozek, jednotlivé energie nacházející svůj výraz ve hmotě. Tyto protiklady se doplňují a v nich máme uměřovat, hledat rovnováhu a harmonii, jak naznačuje symbol jin a jang.

Na úrovni duše zůstává ale jeden protiklad neprojevený, zatímco druhý se projeví. Je to právě příklad písmene Y. Člověk si může vybrat, zda projevit nenávist či lásku, smrt či život. Svou volbou může být absolutní a vyjádřit tak i úroveň ducha, v němž protiklady tvoří nedílnou harmonickou jednotu Jednoho.

Jestliže se říká „dvakrát měř a jednou řež“, tak jakou nedozírnou hodnotu má metoda vyslyšení svých citů, řeči naší vlastní duše, a metoda intuice?

2.9 „Proč ne?“

Když opustíme říši nevědomí, anebo lépe řečeno, když se otevřeme podvědomí a nadvědomí a začneme se tím stávat celistvou bytostí, pak se před námi objeví cela řada nových jevů a nás napadne otázka „Proč ne?“, tedy proč neochutnat, proč nezkusit, proč neudělat to a to. Zůstaneme-li pozorovatelem a postoupíme-li o úroveň dál, dodáme-li si klidu na rozpomínání se, objevíme pravou i levou tvář našich nových jevů a přistoupí otázka „Proč jo?“, tedy ten jev je tady, ale co mi říká, abych jej vytvořil ve svém životě?

Když se podívám na generaci svých rodičů, vidím řadu věcí, s nimiž se náhle setkali, položili si otázku „Proč ne?“ a zařadili je do svého života. Já dnes vidím, ani ne tak díky duševnímu rozpomínání, jako tělesnou zkušeností a bytostným zakušením, až později oním rozpomenutím, že řada oněch věcí má svou odvrácenou stranu, a že si musím položit otázku „Proč jo?“ a hledat alternativy, tedy jiné možnosti a cesty, jak uspokojit původní potřebu. Stejně má generace bez rozmyslu přijala řadu věcí, zejména svět techniky, ale hlavně celý způsob života, myšlení a chování předchozích generací, myšlení a chování této společnosti a kultury.

Je třeba důkladně si položit otázky „Proč ne?“ a „Proč ano?“, a protože máme schopnost myslet, můžeme analyzovat, nakolik je daný jev uplatnitelný v našem životě, jak to bude vypadat, až jej zařadíme do našeho života? Protože máme schopnost cítit, měli bychom se ptát, jak budou tento jev vnímat další lidé, zvířata, rostliny a planeta Země?

Člověk má v sobě potencionál síly a vědomí, jenž se rovná bytostem Lásky a Moudrosti. Máme ale také schopnost spojit je dohromady a dosáhnout díky nim tvůrčí božské energie.

Kdyby si člověk uvědomil svůj potencionál, přestal by vzhlížet k mimozemským civilizacím, pozemským civilizacím minulosti či k vysněné civilizaci budoucnosti. Vzhlédnul by tak sám k sobě, k svému vyššímu já, které by mu ukázalo hlubší souvislosti života.

Hlubší souvislosti života totiž říkají, že vše je dokonalé, vše je na svém místě přesně tak, jak to bylo určeno. Zároveň také, že o některých věcech rozhoduje člověk sám, že člověk má tvůrčí sílu mysli, s níž uvádí věci do pohybu.

Nuže, co nám brání začít vnímat svou duši, své hlubší úrovně, svůj cit, svou intuici? Můžeme žít vědomě, pozitivně a tvůrčím způsobem? Můžeme žít tak, jak si přejeme? Dovolíme si v životě spatřit dokonalost a postupně pracovat na tom, aby naše představy o životě a skutečnost, již žijeme, byly také dokonalostí?

Každý sám má tu možnost odpovědět si na tyto otázky prostřednictvím oněch „Proč ne?“ a „Proč ano?“. Každý jde sám po své cestě, s vlastní odpovědností a svobodnou vůlí, schopností rozhodovat. A přesto jsme všichni spojeni, jsme Jedno a i naše vyšší já se spojují v To Jediné.

3.1 „Pane Bože!?“

Součástí slovníčku celé řady lidí jsou zvolání typu „Pane Bože!“, „Bože můj!“, „Božíčku!“, „Ježíši Kriste!“, „Ježíši? Maria!“, která jakoby naznačovala oslovení svého vyššího já. Ve skutečnosti jsou ale plná strachu, ochromení, podivu, rozčarování, lítosti, zlosti či jiných emocí. Pro mě tahle zvolání představují přirozenou potřebu člověka být nedílnou součástí svého nadvědomí, potřebu komunikace se svým vyšším já.

Z mého malého internetového průzkumu vyplynulo, že jednotlivá zvolání se v českých internetových textech vyskytují v takovémto rozložení: přibližně 48 % „Pane Bože!“, 25 % „Bože můj!“, 11 % „Božíčku!“, 10 % „Ježíši Kriste!“ a 6 % různé variace „Ježíši? Maria!“, „Má Bohyně!“ a další méně obvyklá zvolání. Přičemž 100 % je 155 200 vyhledaných oslovení.

Velice by mě zajímalo, nakolik jsou tato oslovení podmíněná dnešní dobou, kulturním a společenským kontextem. Zda v předkřesťanské době, tak zvaní pohané, používaly podvědomě podobná slůvka, nebo jejich podvědomí bylo o něco čistější čili nepotřebovali dát formu těmto emocím jako my, anebo si své potřeby vyššího já byli natolik vědomi, že žili v souladu s nejrozmanitějšími formami duchů, bytostí a poslů (slovo „anděl“ z řeckého „ángelos“, což znamená „posel“), jež pečovaly o přírodu, osobní, lidský a zemský vývoj.

Neboť jsem přesvědčen, že pohanství je našimi kořeny – odhlédnuto od všech pověr a pomluv, lží nanesených tehdy konkurujícího křesťanství, mocichtivosti šlechty a pozdějším zanevřením lidí – a představuje naši původní a přirozenou duchovnost, řekl bych, že zvolání typu „Pane Bože!“ jsou způsobena spíše naší neuvědoměním si božství.

Přitom se jedná o uvědomování si božství na mnoha úrovních naší bytosti. Nestačí intelektuální, nýbrž vědomí Boha v nás se musí procítit do morku kosti, celým naším hmotným tělem, stejně jako dalšími jemnohmotnými těly. Boha-Bohyně, respektive Jedno či Absolutno, můžeme chápat do určité míry jako Stvořitele, jenž stvořil a předal svoji moc lidstvu a každému člověku jednotlivě, jako Dokonalost, předobraz, k němuž se každý vyvíjí, aby stvořil vlastní svět.

Naznačil jsem už trhlinu v našem pojmosloví, totiž pohlavnost našeho „Boha“. Aby naše představa byla kompletní, je třeba uvažovat o jednotě Boha a Bohyně, anebo rovnou o Jednom, o Absolutnu, o Dokonalosti, o Stvoření. Nebeský Otec, Bůh na Nebesích, totiž nutně potřebuje svoji druhou polovičku, své vyvážení v Matce Zemi, Zemské Bohyni.

Ale i hlubší význam pojmu Bůh je značně zkreslující. Stejně jako výrazy Hospodin, Pán a podobná přirovnání Boha nebeskému hospodáři jsou falšováním hebrejského originálu, neboť překlad by zněl „Já Jsem“. Boží jméno a božství samo je „Já Jsem“. Například biblické „Já jsem, který jsem,“ (Ex 3, 14) by znělo „Já Jsem to Já Jsem.“ Já Jsem je naše pasivní identita vyššího já a zároveň činná síla božství v nás.

Kontemplace nad tímto významného božství přináší dále konkrétnější pochopení svého vyššího já, jeho úkolu. Vnáší do našeho života vyšší vědomí a způsob, jak naplnit své poslání, jak pomocí Lásky naplnit svůj život. Sám si každý může domyslet, co pro něho znamenají do určité míry fádání intelektuální pojmy jako Bůh a Bohyně (zastupují-li božství, neboť ve svém významu Nebe – Země jako Muž – Žena jsou jasnější a výstižnější), Jedno, Dokonalost, Absolutno a co pro něho znamená ono Já Jsem a přítomnost toho Já Jsem v nás.

Občas jsem někoho chytnul za slovo, a když vyslovil „Ježíši Kriste!“, tak jsem se zájmem odpověděl: „Ano?“ Většinou to vedlo k rozehnutí tíživých emocí v pozadí zvolání, k narušení oné vážnosti a spíše to navodilo radostný klid. Až se každý člověk jednou zastaví ve svém každodenním

shonu a sám ze své vůle začne bádát ve svém nitru, poznávat sebe sama a dá pojmu Absolutno svůj pochopený význam a dotkne se své cesty k jeho nepochopenému významu, dokážete si tak představit, jaké tváře bychom potkávali na ulici? S jakým vědomím by člověk přistupoval ke svým problémům? Jaký vývojový krok bychom jako lidstvo učinili? A jak by se ulevilo naší Zemi a našim duchovním bytostem, co stojí při nás? Jasně vědomí bezpečí a naší vnitřní síly přináší i do našeho vnějšího života jas, bezpečí, vědomí, sílu.

Přese všechnu mou intelektuální činnost sám občas bezděčně použiji slůvka božítku, je sice ryze čisté, radostné, nanejvýš prodchnuté povznášejícím údivem, ale stále značí mezery, které já jako bytost mám, co se týče uvědomění božství. Nejčastěji se v tomto uvědomění upevňuji, když procházím klidnou přírodou, tam je až příliš vnějších podnětů ztělesňujících božství, že i mé nitro se začíná otevírat. Naopak když zůstávám doma, v pokoji, tak jediným východiskem je mé nitro.

3.2 „Kde domov můj?“

Já jsem se tak zaradoval, když jsem si uvědomil otázku „Kde domov můj?“ v souvislosti s naším přemýšlením nad otázkami z praktického života. Otázku „Kde domov můj?“ sice každý den neslycháme, ale stojí hluboko v základech české společnosti. Je hymnou, jakási píseň písní lidí z českých zemí, symbolická píseň a její symbolická slova české duše.

Skrývá se pod otázkou „Kde domov můj?“ hledání spíše fyzického domova, duševního či duchovního domova? V poslední době jsem pochopil, že když hledám odpovědi na podobné otázky a vyvstane mi na mysl několik možností, že ony možnosti nejsou vy vylučným a protikladným postavením, ale že se doplňují a tvoří jednotu. Některá možnost má větší váhu, jiná menší, za to jde například hlouběji do našeho života. Tak se postupně podívejme na hledání fyzického, duševního a duchovního domova české duše.

Fyzický domov neboli nalezení svého místa na Zemi, v krajině blízké našemu srdci, kde naše duše může plnit své poslání, kde lze uskutečnit harmonické spojení působení člověka a sil přírody. Ze slov písně „Kde domov můj“ vyplývá, že máme velice blízko ke kráse přírody, že je nám její přítomnost čímsi bytostně potřebným. Voda a lesy mají být součástí našich všedních dnů. Bytosti přírody mají naše životy objímat a my zase máme jejich životy povznášet. Naše pohanské a slovanské kořeny tomu také napovídají. Vždyť jak krátkou dobu z hlediska vývoje člověka žijeme oddělení od přírody, jejich cyklů a zákonů.

Jedna z možností, která by dneska mohla českou duši oslovit a nejen ji, je obraz rodových statků a rodových osad. Jeden hektar půdy pro každou rodinu. Tam je její království, jejich malých ráj. Z nich se skládá celá vesnice, celá země a Země. Logicky z toho vyplývá, že když každá rodina stvoří svůj malý ráj, pak Země bude jedním učiněným rájem. Rodový statek, jenž nabízí dostatek prostoru pro život jedné rodiny v klidu přírody a v dostatku jejich darů, pro vytvoření Prostoru Lásky. Vesnice či osada skládající se z ostrovů radosti, klidu a míru v oceánu lásky. Zde je místo pro společenství lidí, podobně smýšlejících, kde se každý vydává svou vlastní cestou, věnuje se tomu, co mu srdce napovídá a maximálně tak realizuje sebe sama. A jak mohou být statek a osada rodovými? Dokážete si představit, že by jste opustili místo plné lásky, moudrosti a poznání?

Domov naší duše je všude tam, kde duše nachází klid. Duše potřebuje harmonicky vyvažovat všechny energie, jež jí proudí, což jí je východiskem pro její život z Lásky, pro seberealizaci a rozpomínání se na své vyšší já, pro její tvoření. Co duše potřebuje, bude vždycky pro každého zcela odlišné. Potřebujeme tedy zemi otevřených a respektujících jedinců, jež nám dovolí a jež nás podpoří v naší činnosti. Přesto ale existují zákony, na nichž všechny duše stojí, z nichž vyrůstají a jež jí dovolují realizovat se: jsou to vesmírné a přírodní zákony. Zákon lásky, svobody a ducha, zákon příčiny a účinku, života.

Ach, kde jinde je náš duchovní domov než v jednotě všech lidí, ve spojení našich Srdcí a vědomém spojení a sdílení svých bytostí? Dosud se vznášela mohutná oblaka pochybností nad touto vizí a přesto se vždycky našli velcí duchové doby, kteří nás nesly dál a kteří vyslovily tuto představu. Svůj duchovní domov může každý pocítovat sám v sobě, sjednocením všech částí své bytosti v celistvý, zářivý a věčný celek. Povznesení nižšího, malého já k vyššímu já. Tento domov lze ale realizovat i na Zemi, můžeme jako lidstvo snést naší nejvyšší představu o nás samých do hmoty, začít novou etapu našeho vývoje. Nejprve ale vzhůru ke svému vyššímu já, ke svému Já Jsem. Až poté můžeme společně tvořit a radovat se z našeho díla.

Otázka zní „Kde domov můj?“ a nikoliv „Kde domov náš?“, a tak každý musí realizovat sám sebe, poznat se, spojit se se silami Lásky a vnést do svého vědomí Moudrost, aby tvořil a stvořil svůj díl. Z jednotlivých dílů se pak složí celek. Nejde ale o skládačku podobné puzzlím, v této skládače

jeden díl umocňuje druhý a společně umocňují hodnotu dalšího a dalšího dílu.

3.3 „Kdo jsem?“

Když jsem dělal své první internetové stránky, rozhodl jsem se pro jejich název „Poznej sám sebe“, zprvu jsem toto heslo cítil spíše podvědomě a až postupně si uvědomoval jeho hluboký smysl ve všech směrech. Díky tomu, že se tak toto heslo stalo součástí mého života, provázelo mě a neustále se mi v nových a jiných situacích připomínalo a já občas až žasnul, jak je život kouzelný a přináší nám přímo pohádkové události a jak všechno do sebe zapadá a láskyplně září.

Shledal jsem, že řada lidí si tvoří vlastní trojice. Poslední, jež mě oslovila, byla trojice „láska, život, svoboda“. V angličtině zní líbezněji „Love, Life and Liberty“. Velice známá je trojice volnost, rovnost, bratrství, aplikovaná v našem praktickém životě jako volnost v duchu, umění a duševní seberealizaci, rovnost v právu a zákonech a bratrství v hospodářství a obchodu, v naší pozemské činnosti. Sám jsem si tak velice rychle uvědomil svoji trojici: Láska, Moudrost, Poznání. Je to jako Matka, Otec a Dítě. Či pozměněné a prachem našeho kulturního pokřiveného myšlení poznamenané: Otec, Syn, Duch svatý.

Trojice představuje dokonalost, naplnění cesty. V pohádkách se velice často používá čísla tři. Ale stejně jako dvojnost je i trojnost jedním ze způsobů znázornění Jednoho. Člověk, jenž nedokáže plně pochopit Jedno a vnímat všechny jeho části jako součásti plně harmonické a součinné, si může jednotu rozdělit na různé úrovně. Chápeme vlastní bytost jako jednotu tří těl. Fyzické tělo, duše, duch. Naši bytost můžeme vidět i jako sedm těl, stejně jako je sedm barev duhy, sedm různých úrovní energie, vibrací, sedm čakr či sedm dní stvoření. Mnozí léčitelé ale vnímají i deset a více odlišných a charakteristických těl.

Poznáváme-li sebe sama, řídíme-li se heslem „Poznej sám sebe“ a zodpovídáme-li si otázku „Kdo jsem?“, procházíme všemi těmito úrovněmi, abychom došli k jednotě, k vnímání jednoho svého Já. Když jsem se seznamoval s indickou filosofií a mystikou, zprvu jsem se podívoval, proč tak intenzivně se zdůrazňuje tázání se po svém já, átman. Jednoduché otázky typu „Kdo jsem?“, „Kde je já?“, „Odkud mé já pochází?“ nás vedou k sebepoznání, k vnitřnímu spojení s vyšším já, k bytostnému procítění Přítomnosti Já Jsem.

Velice jednoduchá metoda sebepoznání a přeci euroamerickou společností nedocenená. A proč se jí zdá tolik snadná a nepoužitelná? Snad tím, že se orientuje na vnější svět, na poznání všeho kolem sebe. Spíše cestuje na Měsíc a Mars, než aby se vydala do vlastního tichého nitra a tajů vnitřního života.

Ono heslo „Poznej sám sebe“ nad vchodem do delfského chrámu stálo v plném znění jako „Poznej sám sebe – a budeš znáti Světy a Bohy“. Také se udává, že již zmiňované heslo doplňovalo další: „Všeho s mírou“ („Meden agan“).

Spíše než další myšlenky a úvahy nyní bude nápomocné vlastní ztišení. Soustředění do svého nitra a na Sebe Sama. Nalezení svého klidu, míru a lásky, k čemuž nám dopomůže ono „všeho s mírou“, aby naše tělo bylo vyrovnané. A naše duše se pod otázkou „Kdo jsem?“ může nořit hlouběji a hlouběji, dokud nezachytí první nitku vedoucí k Přítomnosti Já Jsem, dokud se z nitek nestane silné lano a z lana zase ty nejjemnější energetická vlákna celé naší božské Bytosti.